

bibban

FINLANDS SVENSKA BIBLIOTEKSFÖRENINGENS MEDLEMSTIDNING

3/2004 OKTOBER

3/2004 OKTOBER

- 3 Ordföranden har ordet
- 4 Från teori till praktik i biblioteksvärlden
Utbildas tillräckligt många bibliotekarier?
- 6 Notiser
- 8 Är Paradiset ett bibliotek?
- 10 Sälj biblioteket!
- 11 Björn Lindwall – Inspirerande PR-man
- 13 Image och god kundbetjäning
- 14 Att marknadsföra sig gentemot beslutsfattare
- 16 Tack till sponsorerna
- 17 Läselek i Korsnäs bibliotek
- 18 Vad diskuterades bland bibliotekscheferna?

bibban

är Finlands svenska biblioteksförningens medlemstidning som utkommer tre gånger i året, i mars, maj och oktober. (ISSN: 1459-5044)

REDAKTÖRER

Ulrika Wikström
Tel. (040) 545 9750
ulrika.wikstrom@sydvast.fi
Stenåkersvägen 10 B21
10300 Karis
Solveig Hortans
Tel. (050) 534 8348
solveig.hortans@multi.fi
Borgarmalmsvägen 4 B18
68620 Jakobstad

LAYOUT

Mattias Wikström
Tel. (044) 577 1280
www.tigerbyte.biz

PÄRMBILD

Bibliotekarien Elsa,
av Björn Lindwall 1996

TRYCKERI

Ekenäs Tryckeri Ab, Ekenäs

Allt material som önskas tryckas i Bibban
skall skickas till någondera av redaktörerna.

ANSVARIG UTGIVARE

Ringa Sandelin (ordf.)
Adressuppgifter för föreningens styrelse och
ordförande finns på sida 3.

MEDLEMSAVGIFT

Studenter, arbetslösa och pensionärer: 10 €
Ordinarie medlem: 20 €
Betalas in på konto: 800022-5436750
Referensnummer: 30 05002
Betalaren måste vara samma som medlemmen!

ADRESSÄNDRINGAR

Meddelas till Ulrika Nykvist som ansvarar för
medlemsregistret.

LEVERANS AV MATERIAL

Material som skall publiceras i tidningen
levereras enklast via epost men du kan också
skicka disketter eller cd-r skivor.

Texter bör levereras i antingen MS Word
(.doc) eller Rich Text Format (.rtf) format.
Användandet av avancerade funktioner i

textbehandlingsprogrammen bör undvikas,
lämna redigerandet åt redaktionen. Skriv
gärna en ingress och märk ut information som
skall placeras i lådor.

Bildmaterial bör levereras antingen som blank
papperskopia eller elektroniskt som JPEG (.jpg)
eller TIFF (.tif) fil med en upplösning på 300 DPI
eller mer. (Elektroniska bilder blir generellt tre
gångar mindre tryckta på papper än de är på
skärmen, så se till att storleken är tillräcklig.)

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera
inskickade texter före publikation och ansvarar
ej för returnering av inskickat material om
ej annat överenskommit.

FSBF PÅ NÄTET

www.biblioteken.fi

Ringa Sandelin **ordf.**

Chef för katalogiseringsavd., Åbo Akademis bibliotek
Domkyrkogatan 4-5, 20500 Åbo
Tel: (02) 215 3283, l6-s6: (019) 241 1511
Epost: ringa.sandelin@abo.fi

SÖDRA SEKTIONEN

Disa Svenskberg **kassör/s.ordf.** (stm)

Bibliotekarie, Åbo Akademis bibliotek
Betaniagatan 23 bostad 4, 20810 Åbo
Tel: (02) 215 4189 / Fax: (02) 215 4795
Epost: disa.svenskberg@abo.fi

Malin Wikström **sekr.** (stm)

T.f. Bibliotekschef, Sjundeå kommunbibliotek
Flemingsvägen 2, 02580 Sjundeå
Tel: (09) 2606 1294
Epost: malin.wikstrom@siuntio.fi

Karolina Zilliacus (stm)

Biblioteksdirektör, Kimito kommunbibliotek
Epost: karolina.zilliacus@kimito.fi

Margareta Danielsson (su/D. Svenskberg)

Bibliotekarie, Pargas stadsbibliotek
Epost: margareta.danielsson@pargas.fi

Ulrika Wikström (su/M. Wikström)

Bibliotekschef, Yrkeshögskolan Sydväst
Epost: ulrika.wikstrom@sydvast.fi

Harriet Björklund (su/K. Zilliacus)

Tjänsteman, Degerö bibliotek
Epost: harriet.bjorklund@hel.fi

ÖSTERBOTTNISKA SEKTIONEN

Ulrika Nykvist **medlemsreg./s.ordf.** (stm)

Bibliotekarie, Vasa stadsbibliotek
Tel: (06) 325 3537
Epost: ulrika.nykvist@vaasa.fi

Solveig Hortans **pressansv.** (stm)

Bibliotekarie, Nykarleby stadsbibliotek
Epost: solveig.hortans@multi.fi

Annika Lund (stm)

Specialbibliotekarie, Stadsbiblioteket i Jakobstad
Epost: annika.lund@jakobstad.fi

Nina Åbrandt (su/Hortans)

Biblioteksfunktionär, Kronoby kommunbibliotek
Epost: nina.abrandt@kronoby.fi

Barbro Gros (su/A. Lund)

Bibliotekarie, Korsholms bibliotek
Epost: barbro.gros@korsholm.fi

Heidi Troberg (su/Nykvist)

Bibliotekssekreterare, Tritonia
Epost: heidi.troberg@tritonia.fi

Ordföranden har ordet

Utbildningen igen! Just nu befinner vi oss i en intressant diskussionsfas om utbildningen på biblioteksområdet. För oss som värnar om den svenska servicen är alternativen inte många. Idag har vi svensk utbildning vid Institutionen för informationsförvaltning vid Åbo Akademi. Glädjande nog har institutionen ett samarbete med Öppna universitetet och utbildningsprogrammet blir därigenom möjligt att nå via nätet. Nancy Pettersson skriver i detta nummer om hur den utbildningen är gestaltad.

Låt oss än en gång se vad lagen och förordningen säger om behörighetskraven för bibliotekspersonalen. I bibliotekslagen sägs det:

För förverkligande av biblioteks- och informationstjänsterna skall det kommunala biblioteksväsendet ha tillräckligt många anställda. Bestämmelser om behörighetsvillkoren för bibliotekspersonalen ges genom förordning. Vederbörande ministerium

kan av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren.

I biblioteksförordningen står det:

Av den personal som avses i bibliotekslagen (904/1998) skall minst två tredjedelar ha högskoleexamen, institutexamen eller yrkesinriktad grundexamen, i vilken ingår eller utöver vilken har slutförts minst 20 studieveckors ämnesstudier eller yrkesinriktade studier inom området för biblioteks- och informationstjänster. Den person som svarar för kommunens biblioteks- och informationstjänster skall ha högre högskoleexamen, i vilken ingår eller utöver vilken slutförts minst 35 studieveckors ämnesstudier inom området för biblioteks- och informationstjänster.

I den åländska lagstiftningen finns inget krav på omfattningen av studier inom biblioteksområdet.

Mera hjälp än såhär får vi inte när det gäller besättande av tjänster. Bollen är kastad till de kommunala myndigheterna och biblioteket som blir tvungna att mera detaljerat definiera kraven på den person som är lämplig för den lediganslagna tjänsten och för uppgifterna. Lönen säger också var i hierarkin denna tjänst ebefinner sig.

Vid Vasa yrkeshögskola har man detta år utexaminerat de sista studerandena från biblioteksutbildningen där. Under de nästan 20 år som utbildningen varit knuten till Vasa har ett viktigt arbete utförts där och ett stort antal biblioteksmerkonomer/tradenomer utexaminerats. Men tredje stadiets utbildning är problematisk inte bara på svenska utan också på finskt håll.

Nu kommer vi in på det jag upplever som en intressant fas nämligen frågan »Vilken är den utbildning vi behöver idag?« Är kraven på utbildning mindre för en personal på ett litet enmansbibliotek än för personalen på ett stort stadsbibliotek? Nu talar jag om kraven på att behärska de rent biblioteksrelaterade uppgifterna. Jag hävdar att kraven på att behärska det virtuella nätverket är minst lika stora på båda typerna av bibliotek. Kunden har rätt att ställa samma krav på service var än han eller hon bor och bibliotekspersonalen kan ge samma service på alla bibliotek.

Finns det längre något behov av två typer av basutbildning på området eftersom de i hög grad täcker varandra? Alla behöver vi de grundläggande färdigheterna. De krävda 20 studieveckorna kan ingå i olika typer av examina. På biblioteksområdet finns det ett obegränsat behov av kunskap på alla områden.

Ringa Sandelin

Från teori till praktik i biblioteksvärlden

När jag inledde mina studier i biblioteks- och kommunikationstjänster hade jag en vision om att jobba med existentiella böcker. Jag tänkte mig att skoldagarna skulle vara fyllda av inspirerande föreläsningar om litteraturhistoria och postmoderna författare. Av någon anledning hade jag fått för mig att jag som utexaminerad tradenom inom bibliotek och kommunikation skulle vara en fullärd litteraturvetare. Besvikelsen var stor då jag fick schemat som täcktes av allt annat än litteratur. Första året bestod av idel bokföring, marknadsföring, handelsmatematik,

företagsverksamhet, databehandling, språk och kommunikation. Ämnen vilkas samband med biblioteksvärlden jag hade svårt att förstå.

I efterhand kan jag konstatera att jag nog haft nytta av många av kurserna (temat på FSBF:s årskonferens i augusti var ju faktiskt marknadsföring). Men det kunde ha smugits in en eller annan direkt biblioteksrelaterad kurs under första terminen, för att påminna en om vad man valt för inriktning. Vi på klassen ifrågasatte mer än en gång vad vi gett oss in på, och jag minns att jag övervägde att hoppa av eftersom

matematikstudier på heltid kändes föga lockande.

Nyttan av detaljer

Under andra terminen hade vi faktiskt en kurs i katalogisering, men det första intrycket var långt ifrån tilltalande. Om detta var vad biblioteksstudier gick ut på hade jag hellre marknadsföring. Aldrig hade man väl haft ett så torrt och fantasihämmande ämne. Men innan kursen var slut hade jag ändrat uppfattning om denna småpetiga syssla. På något sätt var det fascinerande att alla böcker går att beskriva enligt samma mönster. Man lärde sig

Utbildas tillräckligt många bibliotekarier?

För ett par år sedan uppmärksammades i medierna en kommande brist på behörig bibliotekspersonal. Man kunde bland annat läsa att det skulle vara speciellt svårt att få behöriga bibliotekarier för den svenska biblioteksservicen. Frågan är om läget verkligen var och är så alarmrande som det framställdes?

Som bekant är Åbo Akademi i huvudsak det universitetet i Finland som på svenska erbjuder utbildning inom ämnet informationsförvaltning (IF). Samtidigt är också detta enda möjligheten att på svenskt håll i Finland få behörighetsgivande utbildning för jobb inom biblioteksbranschen, eftersom det i dagsläget inte finns någon utbildning på annan nivå än universitetsnivå.

Institutionens utbildning

Vid Institutionen för allmän samhällsforskning kan man studera till politices magister med informationsförvaltning som huvudämne eller så kan man studera 35 studieveckor i ämnet och ha det som biämne i sin kandidat- eller magisterexamen. Informationsförvaltning som biämne i en magisterexamen uppfyller också den bibliotekariekompetens som avses i biblioteksförordningens behörighetsvillkor. Vid det här laget har i år tre magistrar utexaminerats från ämnet informationsförvaltning (IF). Årligen har ämnet i medeltal 15 aktiva biämnestuderande.

Vi har också vid IF vuxenstuderande som har inlett sina studier inom programmet Examensinriktad fortbildning (ExFort).

Utbildningen finansieras av Undervisningsministeriet och antog studerande åren 2001 och 2002. Dessa studerande har som målsättning att vid sidan av sina jobb ta en magisterexamen med informationsförvaltning som huvudämne. Vi väntar med spänning och glädje på att vår första »exfortare« skall utexamineras, vilket kommer att ske nästa år. Idag finns ungefär 15 aktiva ExFort-studerande som så småningom kommer ut i arbetslivet. Vissa av dem jobbar redan inom biblioteksbranschen medan andra helt enkelt vill sadla om och byta ut sitt nuvarande jobb mot ett jobb i biblioteksvärlden. De studerande kommer från hela Svenskfinland och studierna sker till största del på distans. (För närmare information om ExFort-utbildningen se Bibban 1/2003.)

Informationsförvaltning inom Öppna universitetet

Inom Öppna universitetet (ÖPU) vid Åbo Akademi har vuxenstuderande sedan våren 2001 haft möjlighet att studera 20–35 studieveckor (sv) i ämnet informationsförvaltning. Den första nätbaserade utbildningen som omfattande 20 sv startade som ovan nämns våren 2001 i Åbo. Hösten 2002 startade den andra nätbaserade utbildningen omfattande 35 sv i Helsingfors i samarbete med Helsingfors stads svenska arbetarinstitut. En likadan studiehelhet startade igen i Åbo hösten 2003. De som inledde sina studier 2001 har också haft möjlighet att utvidga sina studier till att omfatta 35 sv. I december

i år får de nio från den första årskullen, som fortsatte upp till 35 sv papper i sin hand på att de har kompetens som bibliotekarier. Det vill säga om de i bakfickan har en högskoleexamen, vilket de flesta av dem har.

Allt som allt kommer knappt 100 personer, runt om i Svenskfinland, som besitter 20–35 sv i ämnet informationsförvaltning (ExFort+ÖPU) att finnas tillgängliga på arbetsmarknaden inom de närmaste åren. Är det tillräckligt? Eller bör en ny utbildningshelhet startas och i så fall var och när?

Bologna-reformen

Från och med hösten 2005 inleds studier enligt Bologna-modellen, en två stegs examen även kallad 3+2-modellen, vilket syftar på att kandidatexamen tar tre år att avlägga, och magisterexamen ytterligare två år. Kandidatexamen uppgår till 180 studiepoäng och magisterexamen uppgår normalt till 120 sp. Hur kommer kompetenskraven sedan för en bibliotekarietjänst att se ut? Nu krävs 35 studieveckor för bibliotekariekompetens. Vad blir det i studiepoäng? Just nu talar man om att en studievecka motsvarar 1,8 studiepoäng, blir då kompetenskraven 63 studiepoäng samt en magisterexamen? Det återstår att se.

Nancy Pettersson

Nancy är studieplanerare vid ämnet informationsförvaltning samt utbildningsplanerare vid Öppna universitetet vid Åbo Akademi.

Hanna Kuoppala

grunderna utantill och visste var man kunde slå upp detaljer man inte kom ihåg. Fast det är egentligen först när man börjar arbeta som man förstår nyttan av alla detaljer; att man verkligen behöver alla små fält och vet precis var man snabbt får fram den information man vill ha. Det meningslösa småpetandet är i själva verket högst värdefullt.

Visst hade vi också flera intressanta litteraturkurser, men de var placerade under sista studieåret, så gott som alla under en och samma period. Plötsligt var det litteraturstudier på heltid, så pass intensivt att det var svårt att hinna igenom allt vi förväntades läsa. Jag tycker alltså att spridningen av kurserna inte var den bästa. Man kunde ha fått ut mera av kurserna om man hade haft en åt gången och hunnit fundera och begrunda. Litteratur handlar inte bara om att lära sig fakta utantill; det borde även finnas tid för eftertanke så att tankarna hinner mogna.

Praktiktiden

Ett problem som säkert finns inom många utbildningsområden är hur teori och arbetspraktik bäst ska stöda varandra. Man börjar förstås med att lära sig saker på föreläsningar och övningar i skolan, innan man sedan får se hur allt går till i verkligheten på en arbetsplats. Men man kunde ha haft stor nytta av en kurs till exempel i informationssökning eller katalogisering också efter praktiken, då man bildat sig en uppfattning om hur det funkar i vardagen. Man kanske skulle ha varit intresserad på ett annat sätt, och kunnat ta fasta på något problemområde som dykt upp i arbetet.

Vid Vasa yrkeshögskola hade man satt in praktiken i slutet av tredje årskursen. Först tyckte jag att ett halvt år verkade väldigt mycket, men månaderna gick snabbt och var mycket lärorika. Det är nog tack vare

praktiken som jag fortfarande, 1 ½ år efter min examen, har ett arbete. Från början såg jag inte särskilt ivrigt fram emot arbetspraktiken eftersom jag börjat trivas bra med skolan. Jag hade aldrig tänkt mig att jag skulle jobba på ett vetenskapligt bibliotek, och orsakerna till att jag kontaktade Vasa vetenskapliga bibliotek Tritonia var två: det låg nära min dåtida lägenhet och var helt nybyggt. Jag trodde inte heller att ett bibliotek av denna typ ville ta emot praktikanter från en yrkeshögskola och blev ganska förvånad då jag efter en intervju välkomnades att göra hela min praktik där.

Redan första dagen fick jag ett schema på vad jag skulle få lära mig varje vecka. Eftersom Tritonia är ett relativt stort bibliotek jobbar man inom olika ämnesområden i så kallade team. Jag fick under de 6 månaderna bekanta mig med de flesta uppgifterna på biblioteket. På programmet fanns bland annat katalogisering, kundservice, fjärrlån, ankomstregistrering och orderbeställning av tidskrifter, bokbindning, användarutbildning och olika typer av samlingsarbete. Den första tiden kände jag mig stolt över förtroendet att själv få föra ut en kärna med kursböcker till hyllorna. Tänk att man litade på att jag sätter boken på rätt plats! Varje ny uppgift jag fick prova på kändes som ett stort steg. En annan viktig dag var då jag fick börja katalogisera på egen hand. Jag ville få varje detalj korrekt eftersom resultatet genast blev synligt för kunderna. Katalogisering kändes just då som kärnan i biblioteksverksamheten. Antagligen var jag minst lika stolt som författarna till graduna jag katalogiserade.

En helt annan sida av biblioteksarbetet upplevde jag när jag började dejourera vid lånedisken. Förvånansvärt många tycks fortfarande tro att detta är det enda biblioteksanställda sysslar med (förutom att stämpla böcker). I början kändes det ganska

stressande bakom disken. Det var så oerhört mycket man skulle behärska och känna till. I princip borde man veta allt om biblioteket. Efter några års erfarenhet har jag märkt att jag fortfarande får frågor jag inte kan svara på, men jag kanske vet vem jag kan fråga om råd eller vart kunden kan vända sig. Man blir väl aldrig fullärd ens vad gäller det egna biblioteket, men det är roligt att ständigt lära sig mera. Vartefter förstår man också bättre vad ens kollegor gör, och hur deras arbete påverkar organisationen; helt enkelt hur allt hänger ihop.

Spännande arbete

Efter praktiken fick jag fortsätta jobba på kvällar och lördagar vid lånedisken. Jag hade trivts bra på Tritonia och var glad att de ville ha mig kvar. Nu var det också dags att sätta igång med slutarbetet. Jag skrev det tillsammans med min klasskompis som gjort sin praktik på samma ställe. Vi skrev om Tritonias användarutbildning som vi själva hade fått ta del av. I undersökningen frågade vi studerande om de hade deltagit i användarutbildningen, vad de tyckte om den samt om de haft nytta av den i studierna. Processen med arbetet var intressant men ibland jobbig. Jag är glad att vi var två stycken som samarbetade, ensam skulle jag säkert ha haft svårare att motivera mig och hittat orsaker för att inte »hinna» skriva. Vi jobbade ganska effektivt och var färdiga med arbetet på några månader, nästan inom planerad tid.

Samtidigt hade jag turen att få mera arbete på Tritonia, denna gång med den värdefulla samlingen från Vasa svenska lyceum. Jag fick bland annat katalogisera 1800-talstryck, inventera tidskrifter och ordna upp småtryck. Under praktiken hade jag fått följa med hur katalogiseringen gick till, men nu fick jag arbeta självständigt med denna unika samling. Jag trivdes bra även med denna uppgift, fast jag saknade nog den dagliga kontakten med kunderna.

På senare tid har jag bland annat skött ett vikariat där jag har haft ansvar för anskaffningen och katalogiseringen på det ekonomiska området. Det har varit intressant att följa hela processen från att biblioteket får en beställning till att boken lånas ut åt kunden.

Omväxlingen mellan kundservice och självständigt arbete passar mig bra. När jag nu har arbetat några år är jag riktigt nöjd med mitt val av yrke. Hittills har arbetslivet inte varit en besvikelse, utan snarare roligare än jag väntat mig. Jag hade inte trott att arbetet skulle vara så här mångsidigt och intressant. Alla visioner om Camus har jag redan glömt, biblioteksarbetet har nämligen visat sig vara minst lika spännande.

Hanna Kuoppala

Hanna är tradenom från Vasa yrkeshögskola med inriktning på biblioteks- och kommunikationstjänster.

Samarbetsorgan för biblioteksföreningarna

Den 10.6.2004 grundades Kirjasto-seurojen neuvottelukunta – Biblioteks-föreningarnas samarbetsorgan.

Biblioteks- och informationssektorns fält är splittrat och yrkesidentiteten oklar. Från medlemskåren i de olika biblioteks-föreningarna har det kommit starka krav på ett närmare samarbete mellan föreningarna. Biblioteks-föreningen (Kirjastoseura) kallade den 10.6 samman representanter för de viktigaste föreningarna inom biblioteksområdet.

- Sinikka Sipilä, verksamhetsledare för Finlands biblioteks-förening, ordförande för mötet
- Tarja Cronberg, ordförande för Finlands biblioteks-förening
- Tuula Ruhanen, ordförande för Finlands vetenskapliga bibliotekssamfund
- Ringa Sandelin, ordförande för Finlands svenska biblioteks-förening
- Pirkko Taskinen, ordförande för

Tietopalveluseura

- Meri Kuula-Bruun, sekreterare för Finlands vetenskapliga bibliotekssamfund, mötets sekreterare.

Mötet konstaterade att genom ett utvecklat samarbete kan man mer effektivt påverka bibliotekssektorns synlighet och stärka yrkesidentiteten samt befrämja internationellt samarbete. Det är synnerligen viktigt att få både dem som använder sig av bibliotekens tjänster och dem som beslutar om resurserna att förstå biblioteks- och informationstjänsternas betydelse i utvecklandet av informationssamhället. Av den orsaken beslöt man grunda samarbetsorganet.

Till detta hör genom sina representanter ovannämnda föreningar. Samarbetsorganet söker konkreta verksamhetsformer för att utveckla det gemensamma arbetet. Representanterna tar gärna emot utvecklingsidéer från fältet. Nästa möte hålls under hösten.

På ny post

Som bibliotekschef i Sjundeå har pol.mag. Malin Wikström från Ekenäs varit anställd som t.f. från 7.1.2004 och som ordinarie anställd från 1.7.2004. Malin är FSBFs sekreterare.

Informationskompetens vid uni

Styrgruppen för projektet Studieplan för informationskompetens har den 4.6.2004 avgett en rekommendation till universiteten om att införa studiemoduler i informationskompetens i de nya examensstrukturerna. Rekommendationen finns även på svenska: www.helsinki.fi/infolukutaito/svenska/rekommendationsvenska.pdf

Den uppftar en struktur och omfattning för genomförandet av undervisningen dels för nya studeranden samt för kandidat- och magisterstudier.

Dateropunkt i Nykarleby

Datero är ett datacenter för specialgrupper och förmedlar CD-skivor och annat material som stöd för personer med inlärnings-svårigheter och funktionsstörningar. Nykarleby stadsbibliotek blir den första filialen för Datero och skall främst handha utlåning av material. Biblioteket har även en dator reserverad för Dateroverksamheten. Punkten öppnas officiellt den 1 november.

Benita Kock in memoriam

Bibliotekarien, fil.mag. Benita Kock avled den 29 april 2004. Hon var född den 23 mars 1921 och var vid sitt frånfälle 83 år. Hennes flicknamn var Nyman och fadern språklärare bl.a. i tyska vid olika skolor i Helsingfors. Familjen bodde i »nymanska gården«, Eriksgatan 15–17, där hennes farbror, den legendariska kolonialvaruhandlaren och grossisten Arthur Nyman hade sin huvudaffär. Hans företag omfattade under 1930-talet ett tiotal butiker i helsingförstrakten.

Benita blev student 1940, studerade humaniora vid Åbo Akademi och avlade fil.kandexamen 1946. Sin biblioteks-karriär inledde hon som amanuens vid De Blindas bibliotek 1959, men efter att ha avlagt biblioteksexamen 1960 vid Yhteiskunnallinen korkeakoulu blev hon amanuens vid stadsbiblioteket i Helsingfors.

Benita var sedan 1944 gift med sedermera professor Sven E. Kock och de fick två söner. Familjen flyttade 1963 till Åbo, där Benita tjänstgjorde som biträdande chefbibliotekarie vid stadsbiblioteket i Åbo. Efter återflytningen till Helsingfors 1965 fortsatte Benita i stadsbibliotekets tjänst som äldre amanuens och studierådgivare. Chef för filialen i Munknäs blev hon 1974.

Det kan nämnas att hon under sin tid vid

Benita Kock 1921–2004

stadsbiblioteket ofta vikarierade som avdelningschef och filialbibliotekarie. Verksamheten vid blindbiblioteket stod hennes hjärta nära. Benitas insats som styrelsemedlem i föreningen Böcker åt de blinda, senare De synskadades biblioteks-förening, var betydande. Under hennes tid skapades det nuvarande biblioteket. Vägen från den gamla punktskriftssamlingen till dagens medieteknik var tidvis besvärlig att gå. Genom förstatligandet 1978 fick verksamheten mera stadga och resurser. Benita var medlem av föreningens styrelse 1966–80.

Benita Kock var inte rädd för nya utmaningar. När systemet med landskapsbibliotek togs i bruk 1977 sökte hon och erhöll tjänsten som landskapsbibliotekarie i Nyland med Esbo stadsbibliotek som bas. Från detta uppdrag pensionerades hon 1984. Benita var en aktiv medlem av Södra Finlands svenska biblioteks-förening, bl.a. som vice ordförande verk-

samtidsåret 1964–65 och som ordförande 1967–1975. När de svenska regionala biblioteks-föreningarna sammanslagits till Finlands svenska biblioteks-förening var hon ordförande för FSBF under åren 1985–1987.

Jag bad en kollega och vän till Benita och bidra med en karakteristik av hennes livsgärning. Hennes svar må avsluta dessa minnesord.

»I sin yrkesutövning förenade Benita Kock gediget kunnande med självfallen saktighet och anspråkslöshet. Det kom fram i de olika tjänster hon skötte och de talrika förtroendeuppdrag hon åtog sig. Hon var avhållen och respekterad av sina kolleger. Hon hade en stor vänskrets och hon var sina vänners vän. Tillsammans med sin man Sven utövade hon en glad och generös gästfrihet, både i hemmet i staden och i det älskade sommarhemmet i Västanfjärd. Vi är många som saknar henne.«

Tor W. Holm

Årets bibliotekswebb 2004

lib.kokkola.fi

Vilken överraskning för oss här i Karleby att bli valda till årets svenskspråkiga bibliotekswebb, men under ett års tid kan vi nu med anledning säga »Vi är bäst!« Det är roligt att flera års arbete får erkännande av bibliotekskollegor. Ett stort tack i detta skede till Undervisningsministeriet som finansierat många av bibliotekets internetprojekt.

Vi är ett team på fyra personer, som dagligen jobbar med bibliotekets internetsidor. Specialbibliotekarie Susann Forsberg är projekthanterare, till gruppen hör även bibliotekarie Erja Kallioinen (2004–2005 mammaledig) samt biblioteksfunktionärerna Ulrika Dahlbäck och Hanna Peräneva.

Den första hemsidan

Karleby stadsbiblioteks första hemsida publicerades år 1996. Susann hade varit på en html-kurs och efter kursen gjordes en enkel hemsida med bibliotekets basuppgifter bl.a. öppettider. Under årens lopp växte dessa sidor småningom till att innehålla en utförlig beskrivning av bibliotekets historia, service, presentation av hembygdsförfattarna osv. Karlebyborna hade under åren 1998–1999 via nätet möjlighet att följa med i byggandet av vårt nya bibliotek. Detta uppskattades. Varje månad publicerades nya bilder.

Ända från början har vi haft nära samarbete med RegWebs IT-expert (www.regweb.

Utökat Råd för de allmänna biblioteken

Rådet för de allmänna biblioteken har utökat sin sammansättning. Landskapsbiblioteken och Centralbiblioteket har permanent medlemskap i Rådet, medan de övriga allmänna biblioteken har en representant och en suppleant per landskapsbiblioteksområde. Vid Rådets möte i Jyväskylä den 15.10 valdes biblioteksdirektör Birgitta Aurén till viceordförande, Majja Berndtson från Helsingfors stadsbibliotek är ordförande. Nya medlemmar är bl.a. Leif Storbjörk från Jakobstad, med suppleant Kristiina Perttu från Lillkyro. Inom Åbo landskapsbiblioteks område är den nya medlemmen Eijas Lehtinen från Muurla, med Monica Hollmén från Korpo som suppleant. I Nyland är Maritta Turunen, Vichtis ny medlem, med Marianne Lindblad, Borgnäs som suppleant.

Karleby stadsbiblioteks hemsida valdes till årets bästa bibliotekswebb på FSBF:s årskonferens i Jakobstad den 19 augusti

Susann Forsberg tar emot priset för årets bästa bibliotekswebb på årskonferensen i Jakobstad

fi/svenska/). De har varit med och planerat internetsidornas visuella utformning. Våren 2003 beslöt vi att ändra sidornas utseende. Karleby stad hade en ny internetstrategi och bibliotekets sidor behövde förnyas. Erja och Susann satte sig ner med RegWebs representant Mikael Manderbacka. Resultatet är dagens hemsida. Mikael skötte den visuella utformningen och Susann och Erja textdelen. Bildernas andel har minskats och vi har försökt göra texterna korta och lättlästa. Vi strävar alltid efter att översätta och anpassa allt material till båda språkgrupperna. Nedan en kort presentation av några internetsidor som gjorts med finansiering av Undervisningsministeriet.

Litteratursirkeln är vår stolthet. Att ta

fram dessa sidor har varit ett rent nöje. Sidorna riktar sig till vuxna och innehåller bokrecensioner och boktips för vuxna, författarpporträtt, internetlänkar samt nyheter inom litteraturvärlden.

Ungdomsidan Kaveri är det nyaste tillskottet. Vi tyckte barnsidan var alldeles för barnlig och valde att försöka locka ungdomarna till biblioteket genom att skapa en egen sida för dem. Här har vi valt att presentera bibliotekets ungdomsböcker och ge boktips. Här finns även litteraturlistor och länkar. Film, musik och studier är nya områden. Här tipsar vi om bibliotekets nya dvd-filmer, cd-skivor och guider ungdomarna in i studievärlden.

Barnsidan riktar sig till barn från dagis-åldern och uppåt. Här har vi använt oss av figuren Bok-Kalle som ska locka till läsning. Förutom presentation av biblioteket ges även information om hur man bättre hittar bland hyllorna på biblioteket. Här finns författarlänkar och boktips som utarbetats inom ramen för projektet Språk och läsning.

I databasen Vår hembygd Karleby kan man söka information om Karleby. Där hittas referenser på böcker, tidningsartiklar, www-sidor, videofilmer och inspelningar som berättar om Karlebyns historia, invånare, byggnader, service, näringsliv, kultur m.m. Databasen innehåller för tillfället material från år 1977, 1989–91 och 2002–04, men databasen uppdateras hela tiden.

Porstua-sidorna är resultatet av ett samarbete mellan biblioteken i Karleby, Seinäjoki och Vasa. Avsikten är att lägga ut regionalt material som rör Österbotten på nätet.

Susann Forsberg & Ulrika Dahlbäck

Susann Forsberg är specialbibliotekarie på Karleby stadsbibliotek och Ulrika Dahlbäck jobbar som biblioteksfunktionär.

IFLA

International Federation of Library Associations håller nästa år sin årskonferens I Oslo, medan Finland får arrangera två prekonferenser som hålls i Träskända (Järvenpää) 11–12.8.2005. Temat för konferenserna är dels funktionell katalogisering (Bibliotheca Universalis – how to organize

chaos?) och det fysiska biblioteket kontra det virtuella (The Physical Library and Beyond – Library as Place and the Library in Cyberspace). Avgift 250 € per konferens.

Varje torsdag demonstrerar mödrar till de 30 000 försvunna personer, som under militärdiktaturen 1977–1983 torterades och dumpades från militärhelikoptrar i Río de la Plata. Mödrarna demonstrerar i vita hucklen, vilka avbildats på Plazans stenbeläggning.

Är Paradiset ett bibliotek?

Eva Costiander-Huldén

En återblick på WLIC, IFLA:s sjutonde årskonferens i Buenos Aires, 22–27.8.2004.

Drygt 3 000 bibliotekarier från hela världen sitter rastlösa och väntar i den anrika Colón-operan. Öppningsprogrammet är försenat p.g.a. strejkande scentekniker. Verkligheten utanför operans väggar gör sig påmind – hyperinflation och ständiga regerings- och presidentbyten, utlandsskulder som Världsbanken inte vill förlåta, banker som exproprierar sina låntagares besparingar gör att hälften av Argentinas befolkning lever under fattigdomsgränsen.

Mikrofonerna strejkar men budskapet går ändå fram under ordförande Kay Raserokas öppningstal: IFLA bör bli en mer proaktiv organisation, som i samarbete med andra stora informationsorganisationer arbetar för välfärd och för de mänskliga rättigheterna till information. Årets tema, Libraries – tools for education and development, fokuserar inte minst på barn och ungdomars rättigheter och möjligheter till läsning och information. Raseroka uppmanar bibliotekarier till närmare samarbete med föräldrar, läsare och socialarbetare. Raseroka uppmanar också oss att pröva gränserna, att ta vara på det unika i IFLA-konferenserna – kort sagt att bekanta oss med våra kolleger och inte begränsa um-

gänget med det bekanta och det trygga.

Festalet hålls av Tomás Eloy Martínez, ett föredrag om boken i globaliseringens tidevarv. Den virtuella skärselden eller den virtuella himlen, har vuxit som ett okontrollerbart träd. På ett annat plan har nätet givit oss tillbaka möjligheten till ett gemensamt läsande – och skapande.

Intimiteten mellan skaparen och läsaren finns inte längre kvar. I ett webbforum hade man gjort en nyöversättning av Sancho Panchas avskedstal i Barataria, vilket ledde till en oändlig diskussion och dispyt mellan linguister och Cervantesbeundrare, nya versioner jämte den gamla översättningen. Ett oändligt delta av ord, enligt Eloy Martínez, eller av möjligheter. I ett Babels bibliotek, som enligt den mest kända författaren i Argentina, Jorge Luis Borges, finns alla skrivna och oskrivna böcker, alla variationer av dem – biblioteket finns redan hos oss.

Boken är inte längre »helig«, utan mer eller mindre en marknadsvara. Kampen i dagens globala marknad gäller inte att nå nya läsare eller att skapa dem, utan att hindra marknaden att fördumma dem. Det är inte människan som har globaliserats, utan marknaden. Ojämligheten har ökat i världen. En femtedel av jordens befolkning har inte tillgång till utbildning, och mer än tre femtedelar har inte råd att köpa böcker, eftersom mat och boende

kommer i första hand. 1,5 miljarder lider av brist på rent dricksvatten, 1 miljard kan varken skriva eller läsa. Å andra sidan besitter världens tre rikaste män mer än nationalprodukten av de 43 fattigaste länderna i världen!

Eloy Martínez menar att boken trots allt är som vatten – hur man än försöker fördämma eller lägga ett lock på flödet, kommer ordet fram till sist. Historien har visat det, nazisterna brände böcker 1933, i Argentina militärerna 1977 och 14 april 2003 plundrades det irakiska nationalbiblioteket på 800 000 ovärderliga böcker och manuskript,

bland dem lertavlor med nedteckningar av Gilgamesh-eposet. Barbarerna har trots allt inte kunnat förstöra boken, som inte bara är en hyllning till kunskapen utan livet, fantasin, språket, sökan efter jämställdhet. Kan man ändå föreställa sig att Paradiset är ett slags bibliotek, undrade Eloy Martínez.

Över 200 sessioner, exkursioner och möten

Själva konferensen hölls i Buenos Aires 47:e stadsdel, Puerto Madero, i det flotta Hotel Hilton och i hotell Sheraton, på gångavstånd från Hilton. Gångavstånd i Buenos Aires betyder dessvärre inte att man förflyttar sig snabbt från punkt A till B – någon respekt för fotgängare finns nämligen inte och trafiken är vansinnig. Stundvis var det svårt att koordinera och pussla ihop sitt eget program – men någon brist på intressanta föredrag fanns inte. Själv koncentrerade jag mig på informationskompetensfrågor och undervisning, och på bibliotekens roll i Latinamerika.

CPDWL – Continuing Professional Development and Workplace Learning Section

Bakom denna långa tungvrickningsakronym ligger en sektion som utgör ett samarbetsorgan för utveckling av fortbildning. I år arrangerade sektionen en verkstad för utbildare på bibliotek – Training the information literacy trainer. Avsikten var att diskutera och pröva på olika tekniker och färdigheter för användarutbildare eller lärare i informationssökning. Lisa Janicke Hinchliffe, University of Illinois, Elizabeth Dupuis, University of California och Jennifer Dorner från Portland State University ledde verkstaden med att vara levande exempel på aktiv inläring – som Charles C. Bonwell definierar det: »instructional activities involving students in doing things and thinking about what they are doing«.

Under sessionen fick vi gruppviss reflektera över aktiva inläringsteknikers komplexitet – inte alla metoder behöver material eller långsiktig planering.

Följande mer eller mindre enkla metoder diskuterades:

- Active listening guide: en handout som tar upp frågor relaterade till föreläsningen, plats för svar finns
- Brainstorming och mindmapping: att ta vara på så många idéer som möjligt, i tankekartor

visualiserar man dem och relationerna mellan idéerna

- ▶ Thinking Aloud Pair Problem Solving (TAPPS): Lärarna jobbar i par, så att den ena tänker högt, den andra lyssnar och reflekterar, ställer frågor
- ▶ The Pause Procedure: Under föreläsningen stannar man upp 2–3 gånger och ger kursdeltagare tid att gå genom anteckningar eller diskutera sinsemellan
- ▶ Jigsaw strategy: Kursdeltagare arbetar i grupper, alla behandlar en del fråga, som man sedan rapporterar till varandra
- ▶ Lecture summaries: Efter varje föreläsning ges deltagarna tre minuters tid att sammanställa vad de kommer ihåg från föreläsningen
- ▶ Formative (ungraded) quizzes: Tester efter föreläsningarna
- ▶ One-minute-papers: Ställ kursdeltagarna att kort svara på enkla frågor rörande föreläsningen
- ▶ Think-pair-share: Reflektera över ställda frågor parvis, redovisa parvis

En viktig poäng i verkstaden var att vi själva, som lärare, skall utveckla en miljö med intressanta fortbildningsprogram för oss själva genom att:

- ▶ skapa ett mångsidigt och hållbart fortbildningsprogram inom organisationen
- ▶ skapa ett system med »lärargemenskap«
- ▶ uppmuntra varandra att inled/leda diskussioner om ett speciellt tema, t.ex. genom diskussionslistor, där man under en viss tid ger en person ansvaret för ett speciellt tema
- ▶ dela ansvaret för undervisning och inläring
- ▶ garantera en trygg inlärningsmiljö

CPDWL är den första av IFLA:s sektioner som lagt ut Call for Papers inför konferensen i Oslo. Passa på att dela med dig intressanta fortbildningsidéer!

Diktaturer, bibliotek och återuppgygnad

Både Chile och Argentina har under långa perioder levt under militärdiktaturer. Nämn 11.9 för en chilensare och han kommer ihåg 11.9.1973 då Pinochet tog över i Chile och mördade den folkvalda presidenten Allende (med USA:s goda minne). Clara Budnik Sinay, numera i styrelsen för musei-, biblioteks- och arkivväsendet i Chile, berättade om de fruktansvärda processer som följde efter kuppen: minst 50 bibliotekarier mördades, censur infördes, böcker brändes på gatan – t.o.m. bröderna Marx' verk förstördes. Katalogkort gömdes eller förstördes (t.ex. kort över Nerudas böcker). Endel bibliotekarier kollaborerade med juntan och ett spionsystem utvecklades, man höll reda på vad kunderna lånade och angav dem för juntan om materialet var subversivt. Regeringen tillhandahöll listor över tilltänkta böcker, budgeterna var minimala.

Efter juntans fall har situationen saktat men säkert förbättrats. Nationalbiblioteket samlar in uppgifter om förstörda katalogposter och gömda pamfletter. Nationalbiblioteket har också skapat ett Biblioteca del Reencuentro, där man samlar in allt som publicerats av exilchilensare under och efter diktaturen. Även USA har bidragit med arkivmaterial, dock ej CIA...

De allmänna biblioteken i Chile har igen öppnat sina hyllor och arbetar aktivt för att nå de fattiga och etniska minoriteter, fångelser o.dyl.

»Ett samhälle som inte tar hand om sina läsare är ett självmordssamhälle« säger Mem-

Tomás Eloy Martínez, författare, föreståndare för Latin Studies vid Rutgers University, New Jersey

Eloy Martínez är framförallt känd för sin fantastiska roman Santa Evita (utk.

på svenska 1996). Eva Duarte Perón, den fattiga flickan av folket, som blev rikets första dam, tecknas på ett burleskt - och mycket latinamerikanskt - sätt av honom. Europas främsta balsamerare uppfyller Juan Peróns önskan om att göra Evita odödlig efter hennes död som 32-åring 1952. Hon hyllas om ett helgon (i själva verket försökte folket få henne kanoniserad) och kroppen – eller kopian av den – flyttas än hit och dit, och utnyttjas som symbol både av beundrare och belackare. I verkligheten återbördades Evitas stoff till Buenos Aires 1974, efter »mellanlandningar« både i Milano och Madrid. Hennes grav ligger i kyrkogården i Recoleta.

po Giardinelli, också en av Argentinas mest kända författare, som tvingades i exil under »Det smutsiga kriget«, dvs under diktaturen 1976–1983. Med stor skräck, skam och sorg kommer han ihåg hur han under sin studietid i Buenos Aires tvingades att bränna upp en stor del av sitt eget bibliotek – och böcker brinner långsamt. Armén brände i augusti 1976 upp den första roman han skrev. Två veckor senare flydde Giardinelli landet med ett litet portabelt bibliotek, de enda böcker han inte kunde bränna upp: Erskine Caldwells Tobacco Road, Dantes Divina Comedia och några böcker av Borges.

Efter att ha återvänt till Argentina 1984, grundade Giardinelli Puro Cuento, ett litterärt magasin, senare även en fond med samma namn. Numera administrerar Giardinelli en fond som aktivt arbetar för läskunnighet på landsbygden. Han har donerat hela sitt privatbibliotek till fonden – över 12000 böcker. Med olika läskampanjer, kurser och program som »Abuelas cuenta cuentos« – farmödrar läser sagor

– höjer man livskvaliteten hos de fattiga.

Över 600 barn får dagligen också färsk mjölk i fondens kantiner. Efter krisen 2001, då hundratusentals familjeförsörjare blev arbetslösa, omprioriterade man fondens verksamhet till krishjälp med mat och dryck för de fattiga i provinsen Chaco. Över 1,2 miljoner ungdomar mellan 15–24 år är helt marginaliserade i Argentina – de varken studerar eller arbetar. Läs mer på fondens hemsida: www.fundamgiardinelli.org.ar/portada.htm

Besök och exkursioner

En grupp bibliotekarier gjorde ett mycket kort besök i Parlamentsbibliotekets »offentliga« avdelning. Stämningen var nervös och vi förstod snart orsaken till att man placerat ut livvakter i bibliotekets aula: Samma kväll samlades hundratusentals demonstranter utanför parlamentet. Vi blev efter lång övertalning insläppta i bibliotekets välförsedda AV-avdelning.

Biblioteket har också erhållit Gates-priset 2001.

Dagen före konferensen öppnades officiellt deltog Barbro Wigell-Ryynänen och undertecknad i en halvdagsresa till förstäderna San Isidór och Tigre, vackra medelklassområden med blommande apelsinträd som kantade gatorna. Slutligen gjorde vi en katamaranfärd i floddeltat Río Lujan och Río Sarmiento. Floderna kantades av bryggor och sommarvillor – tomma, det var ju vinter i Argentina! Bara några hägrar och skarvar visade livstecken på flodbankarna.

Årets vinnare av Bill och Melinda Gates-pris

Århus folkebibliotek och China Evergreen Rural Library Service tilldelades båda 500000 USD för att utveckla sina innovativa sätt att göra Internet tillgänglig för allmänheten. För mera information se: www.aarhus.dk/aa/portal/kultur/bibliotek/folke och www.evergreeneducation.org

Temat för 2005: Libraries – A voyage of discovery

Nästa år arrangeras WLIC 14-18.8.2005 i Oslo. Följ med IFLA:s konferenshemsida angående program och Call for papers, www.ifla.org/IV/ifla71/

Notera alla satellitkonferenser, i Finland arrangeras 2 i Träskända (se Kirjastoseuras hemsida www.fla.fi/tapahtuu.htm).

Och slutligen lite kuriosor

Alla livets fasetter kan man möta på biblioteken, även kärlek, amor! I IFLA-express 5/25 augusti 2004 efterlyser Madeleine Lefebvre material till sin bok The romance of libraries: »...it will include true stories of people who met and fell in love in a library setting, which could be a library, library school, library conference«, vill du bidra eller om du är nyfiken kan du kolla in hennes websida: www.libraryromance.com

Årskonferensen i Jakobstad/Pedersöre samlade drygt åttio intresserade åhörare i augusti. Vädret var varmt och promenaden på torsdagkväll, antingen

i Aspegrens trädgård eller i Runebergs spår uppskattades av deltagarna. Överraskningsprogrammet på det ståtliga bank-biblioteket likaså. Som avslutning

på dagarna företogs en rundtur i Pedersöre. Här följer ett plock på vad som stod på programmet under två späckade dagar på Stadshotellet i »Jeppis«.

Nej, nej det är inte fråga om utförsäljning eller privatisering av biblioteket, utan marknadsföring av biblioteket och dess tjänster. Det var det här föreningens årskonferens handlade om år 2004: att marknadsföra biblioteket, att sälja biblioteket för att den goda varan skall nå fram till kunden. Tidigare talade vi om PR-verksamhet, så varför skulle man inte också kunna diskutera marknadsföring av bibliotek.

Vilka är knepen?

Peter Björk från Svenska Handelshögskolan i Vasa gav åhörarna en kort redogörelse för vad marknadsföring är och hur marknadsföreningen utvecklats genom tiderna. Marknadsföring kryper in i alla organisationer, t.o.m. i apotek och församlingar. Egentligen betyder marknadsföring fokusering, men frågan är vad man skall fokusera på. Peter Björk beskrev hur marknadsföringsbegreppet har utvecklats under de senaste 100 åren. I början av 1900-talet var marknadsföringen produktionsinriktad för att med tiden bli produktinriktad och senare försäljningsinriktad. Modern marknadsföring är kundorienterad, relationsinriktad (t.ex. Plussa- och S-kort) eller socialt inriktad (t.ex. Ikea, H&M). De stora företagen är inriktade på de tre sista formerna av marknadsföring. Man kan ställa sig frågan om den socialt inriktade marknadsföringen är förmer och en mera utvecklad än de tidigare formerna av marknadsföring? Och vilken inriktning har biblioteket? Ägnar vi oss åt relationsmarknadsföring när vi ler vänligt när någon lånar böcker? På sätt och vis gör vi väl det, för att sälja innebär att umgås och att vara social. Marknadsföringen måste i alla fall utgå från kundens önskemål och krav. Vad är det kunden vill ha?

Inom marknadsföringen gör man skillnad mellan varor och tjänster och Peter Björk bad oss fundera på var vilket biblioteket placerar sig. Skall biblioteket marknadsföra böcker, tjänster eller 3 timmars läsupplevelse? Marknadsföringen i ett tjänsteföretag måste i varje fall vara samhällsorienterad och följa samhällsutvecklingen. Traditionell marknadsförening innebär att man är intresserad av vad som händer vid köphandlingen köp1 och köp2, och vad som händer på tidsaxeln mellan de här båda köpen. Man försöker känna kunden för att skraddarsy varan så att kunden är nöjd med leverantören och målet är att kunden vill komma en gång till. Därför är synen på kunden viktig och att

Sälj biblioteket!

Barbara Rosenqvist-Pettersson

Bland konferensdeltagarna sågs Inger Nyman och Siv Kasslin

kunden får en känsla av man bryr sig om honom/henne.

Webbmarknadsföring

Peter Björk redde också ut begreppen om webbmarknadsföring. Marknadsföringen är det övergripande begreppet och internet är mediet, kanalen. Utformningen av webbplatsen beror på vem man vänder sig till, men viktigt är att kunden känner igen sig. Inte bara i budskapet utan även i färgsättning och design. I framtiden kommer upplevelsesamhället, upplevelserummet att få en större betydelse och Peter Björk menade att det måste biblioteken tänka på. Webbmarknadsföringen stöder och förstärker organisationens budskap utåt mot kunderna, men den interna webbmarknadsföreningen kan också användas som en kanal för personalinformation om företagets nya tjänster. Man måste se till att personalen är informerad. I ett tjänsteföretag är det viktigt att motivera hela personalen och att kunden möts av en engagerad personal. Detta är en väsentlig del av marknadsföringen. En god vara uppväger inte ett snokigt bemötande.

Sanningens ögonblick

Oberoende av marknadsföringsform är det mötet med kunden som är det avgörande. Peter Björk underströk vikten av att kunna

hantera sanningens ögonblick, d.v.s. hur personalen reagerar i oväntade situationer, hur man förklarar besvärliga situationer för kunden även om det kan innebära negativa nyheter för kunden.

Litet privat filosoferande

Mina egna reflexioner är att mycket handlar om våra egna attityder till kunderna och arbetet vid utlånings- och informationsdiskar. Det är kundmötet som är den viktigaste kontaktytan mellan biblioteket och kunderna. Det är ju här det antingen kan gå helt på tok eller där vi tar hem vårt största segrar. Solveig Lehrer påpekade i sitt inlägg om nöjda kunder att vi inte behöver älska våra kunder, men vi skall älska att betjäna dem. Jag tycker inte att vi skall behöva ta till charmkurs och vi skall ha rätt att dra gränser för hur långt vi kommer krävande kunder till mötes, men det finns säkert plats för eftertanke hur vi bemöter våra bibliotekskunder. Det räcker inte bara med att vara artig och korrekt, utan det är också tonfall och kroppspråk som avslöjar oss. Kanske vi utöver vår informationskompetens även borde notera det här med social och emotionell kompetens. Som marknadsföringsingredienser är de i alla fall av största vikt.

Barbara är bibliotekarie i Karis.

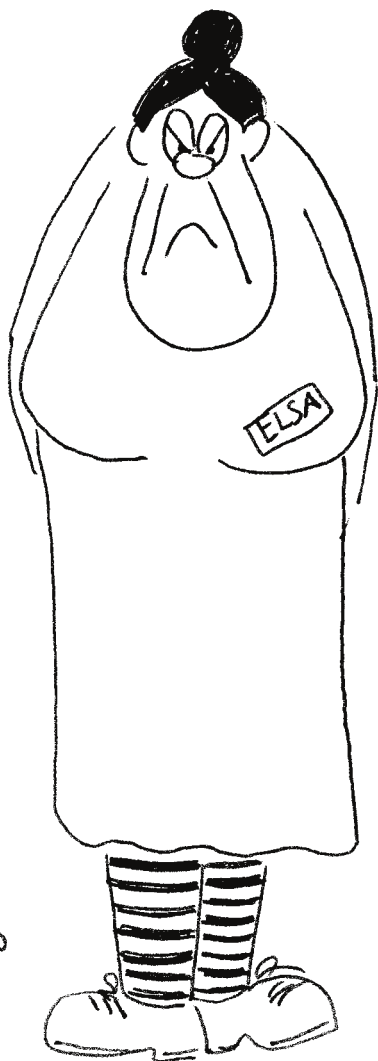
Björn Lindwall inspirerande PR-man

Nina Åbrandt

På årets bibliotekskonferens i Jakobstad föreläste Björn Lindwall om marknadsföring av bibliotek och konferensdeltagarna fick ta del av många praktiska tips.

Björn Lindwall är en inspirationskälla och kunskapsbank när det gäller marknadsföring av bibliotek. Han vet vad han pratar om, han har jobbat som PR-bibliotekarie sedan år 1979. Björn Lindwall är en föregångare på området, han brinner för sitt arbete och har sett det förändras många gånger under

"I dag skall jag vara extra elak mot tonåringar, släktforskare, korsordslösare och inte minst tidningsläsarna!"

årens lopp. Ändå har det alltid handlat om marknadsföring och information och hur man når ut till människor med biblioteket. Idag titulerar sig Björn Lindwall PR-bibliotekarie vid Eskilstuna stads- och länsbibliotek/informationsamordnare för Eskilstuna kultur- och fritidsförvaltning. På ideell basis är han en av frontfigurerna i PR-föreningen för Nordiska bibliotek, och aktiv inom Föreningen Norden.

PR-föreningen för Nordiska bibliotek

PR-föreningen för Nordiska bibliotek grundades i januari 1995, men egentligen tog det sin början redan år 1993 då en kurs i marknadsföring av bibliotek hölls i Danmark. Deltagarnas intresse var stort och flera höll kontakten efteråt och året efter när Svensk Biblioteksförningens kommitté för marknadsföring och information höll ett nordiskt marknadsföringsseminarium i Lund så beslöt man att utse en grupp att bilda en nordisk PR-förening. Gruppen bestod av en representant från varje land; Sverige, Danmark, Norge och Finland. I januari 1995 sammanstrålade gruppen och föreningen konstituerades med Björn Lindwall som förste ordförande.

Det är inga småsaker som Björn Lindwall har åstadkommit med sitt arbete inom PR-föreningen. Förutom hans dagliga arbete med marknadsföring på arbetet i Eskilstuna, så sträcker sig föreningens projekt och satsningar över gränserna i de nordiska länderna. Ändå är det inte fråga om några stora budgeter utan grundtanken är att det ska gå att göra mycket med litet pengar.

Greta Renborgs pris

När det gäller Björn Lindwall har han aldrig varit rädd för att synas, och det om något är väl marknadsföring?! Han har även fått bekräftelse på att det han gör är viktigt, 1992 fick han Greta Renborgs pris, då hade han jobbat med PR i 15 år! Och något varje bibliotekarie kunde vara bättre på är att berätta om saker man är stolt över att ha åstadkommit i sitt arbete, det kan Björn Lindwall, utan att för den skull verka skrytsam. Saker han gärna lyfter fram är att Eskilstuna stadsbibliotek år 1987 blev valt till Årets bibliotek i Sverige och att biblioteket har ett väldigt gott anseende i stan. Personalen ställer upp och jobbar med temakvällar i biblioteket, det kan handla om allt från sagostunder till att kyrkliga samfund samlas på den neutrala

plats som biblioteket ju faktiskt är. Biblioteket ordnar också s.k. Boksoppa, då folk får köpa soppa, kaffe och smörgås för 30 kronor och medan de äter lyssnar de på bokprat. Detta och mycket mer har gjort Eskilstuna stadsbibliotek till en verklig oas, ett sprudlande allrum för alla!

I 10 år satt Björn Lindwall som ordförande i Svensk biblioteksförning och han var också med år 1997 och grundade tidningen Bif, Biblioteket i fokus, ett samarbete mellan föreningen och cirka 275 folkbibliotek runtom i Sverige. En annan tidskrift där Björn Lindwall haft ett finger med i spelet är kulturmagasinet Upptäcktsresan, som utkommer i maj varje år. Upptäcktsresan är en guldgruva för den som vill ha Sveriges kultursevärdheter, besöksmål och aktuella utställningar samlade på ett och samma ställe. Guiden delas ut gratis på museer, bibliotek och turistbyråer.

En engagerad man med andra ord.

Vi är bäst på böcker

Björn Lindwall kan inte nog poängtera att marknadsföring av bibliotek inte bara handlar om att få folk att komma till biblioteket, utan nästan ännu mer att få folk att komma tillbaka! Vi måste komma ihåg att vi är bäst på böcker! och vi behöver inte skämmas för

Björn med nalle

det! Dörrarna är öppna för alla, inte bara för våra stamkunder-låntagarna som redan känner till oss, utan ju fler som använde oss desto bättre. Det gäller för oss att visa vad vi har att erbjuda, vi har inte »bara« böcker:

- Marknadsföra själva läsoplevelsen; nöjet med att läsa en god bok, glädjen av att hitta de fakta man söker
- Bjud på sig själv, ordna jippon och klä ut personalen; levande sagostunder, spökvandringar och spökhistorier i biblioteket
- Fira bibliotekets födelsedag; bjud på kaffe och tårta (gör reklam för att ni bjuder på bokelse istället för bakelse t.ex.!)
- Gör enkäter och be besökarna skriva vad de tycker är bra med biblioteket, sammanställ sedan och dela ut, även till beslutsfattarna i kommunen – så det syns hur bra vi är!
- Uppmärksamma nordiska och/eller internationella manifestationer för bibliotek, som t.ex. Nalledagen (sedan år 1997 görs årligen en ny biblioteks-nalle av Barbara Bukowski), Kura skymning och Världsbokdagen
- Ordna bok- och tidningsförsäljning i biblioteket, låt folk hyra bord för en spottstyper och låt dem sälja sina egna böcker. I Eskilstuna gör det här konceptet succé
- I Eskilstuna gjorde man också så att man skickade ut en begäran till kända personer

i Sverige, man bad dem skriva vilken bok de ville rekommendera och varför. Svaren trycktes sen upp och har varit tacksamma att dela ut och sticka folk i händerna

- Att trycka upp bokmärken med bibliotekets öppethållningstider är också något som fungerat i Eskilstuna, lokala företag har sponsorerat och fått sin logo med på bokmärket. Billigt och nåt som alla låntagare gärna tar med sig hem

Elsa

Stolt upphovsman kan också Björn Lindwall titulera sig. Upphovsman till figuren »Elsa« som kom till efter den nordiska PR-konferensen år 1993. Elsa är bibliotekarie, eller hon får fungera som skräckexempel på hur bibliotekarier ibland uppför sig och agerar. Upplägg och idéer får Björn Lindwall från episoder på jobbet eller när någon berättar om någon händelse på biblioteket. Som biblioteksmänniska blir man ibland pinsamt påmind om sitt uppförande när Björn Lindwall presenterar en talande strip. Poängen är inte att vi ska ta Elsa på blodigt allvar, utan vi ska kunna skratta åt oss själva.

Det behöver alltså inte handla om några stora saker, men man måste brinna för idéerna och tro på dem vet Björn Lindwall.

Nina Åbrandt jobbar som biblioteksfunktionär vid Kronoby bibliotek.

Jäntelagen

- Du ska tro att Du är något!
- Du ska tro att Du är lika god som alla andra och andra lika god som Du!
- Du ska tro att Du är lika klok som andra, ibland klokare!
- Du ska veta att Du är lika bra som andra. Om Du vet att Du gör Ditt bästa kan Du uppskatta dem som är bättre!
- Ibland vet Du mer än andra!
- Du är inte förmer än andra men Du är enastående som alla andra!
- Du duger till mycket!
- Skratta åt Dig själv och Din värld, det gör Dig fri!
- Du ska tro att många bryr sig om Dig!
- Du ska tro att Du kan lära andra en hel del och lära av dem. Varför? För att Du är någon, en som behövs!

(Gudrun Hjelte)

Tilltro

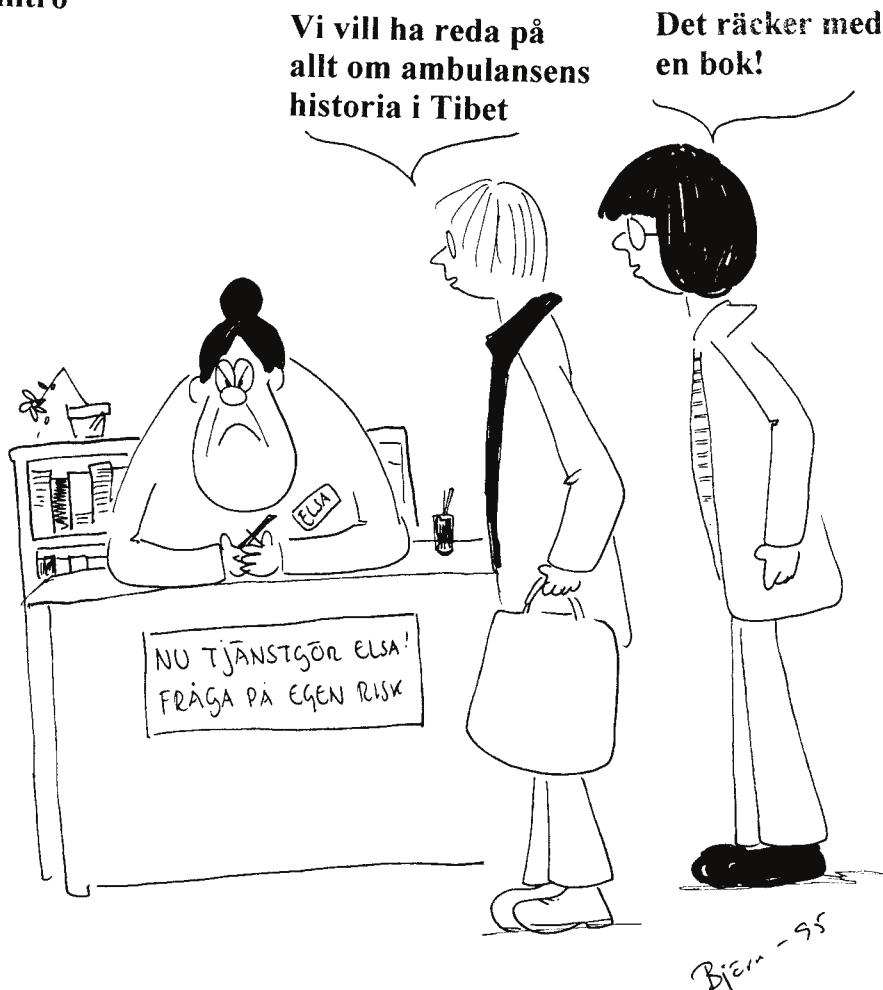

Image och god kundbetjäning

Solveig Hortans

Varför skall man göra kunderna nöjda? Därför att man är beroende av dem i sin verksamhet, inga kunder, inga bibliotek. Att ha en nivå på sin service som håller för kundernas krav och motsvarar deras behov är en självklar sak. Vad innebär god betjäning? Det var idéer och frågeställningar som Fil. lic. Solveig Lehrer förde fram i sin föreläsning på konferensen.

Bibliotekets och personalens image har stor betydelse för hur kunder och omvärlden uppfattar biblioteket och dess personal. Det kan vara bra att ibland bli påmind om hur kunder möjligtvis kan uppfatta en, där man sitter bakom informationsdisken. Det är bra att ha i minne hur man själv som kund vill bli bemött vid besök i banker, butiker etc. och själv försöka agera utifrån det. Blir du dåligt bemött eller får dålig service av en sur och otrevlig person, så minns du det och låter bli att besöka stället igen. Sen berättar du kanske vidare för dina bekanta om hur eländig service du fick och så är ryktet igång.

Vad innebär god betjäning? Att kunden får sina önskemål uppfyllda. Kundsituationer kan var knepiga och kunderna betar sig som de vill. Som anställd i ett serviceyrke ställs det krav på hur man uppför sig, vissa regler måste följas. Det kunden ser när han kommer innanför dörren till din arbetsplats är dig, ditt yttre. Första kontakten och intrycket spelar en stor roll och din utstrålning. Lider du av vad Solveig Lehrer kallar »ursäkra att jag finns!« syndromet, så skapar du inget förtroende. Ditt verbala språk och nonverbala språk, ditt yrkeskunnande, ditt engagemang och din självkänsla är viktiga ingredienser i hur du uppfattas som yrkesmänniska.

Klädkoden

Mycket av det Solveig Lehrer förde fram, när det gäller helt vanliga regler för hur man uppträder tillsammans med andra, är självklara saker som vi alla vet, men som kanske glöms bort emellanåt av olika orsaker. Klädkoden är speciell och ibland svår att läsa rätt (klä sig rätt). I princip skall klädseln inte var något hinder i ett arbete. Men vissa oskrivna regler finns som det går att följa, t.ex. ha ingen pyjamas på dig, inga slarviga kläder, ingen festmakeup, inga saknade knappar i kläderna, inga sorgkanter eller hafsigt hår. Kan låta pekpinneaktigt men ens utseende och klädsel skall svara mot vår position på arbetet och förtroende skapas vid första kontakten. Situationen stämmer inte om

man har udda kläder, mycket ryms i klädseln, menar Lehrer.

Ditt (non)verbala språk

Prata vanligt språk med kunderna, använd inte en massa facktermer som kan göra att kunderna börjar känna sig totalt okunniga och dumma. Var artig och använd alltid kundens språk även när du diskuterar med övrig personal. När det gäller dialekt och slang, så skall man inte tvinga dialekt på någon som inte kan dialekt och slang sänker nivån på språket radikalt. Å andra sidan kan användandet av dialekt skapa en bättre kontakt med kunder i vissa fall. Ditt nonverbala språk består av blickar, miner, gester och din kroppshållning. Man säger att 80 procent av det budskap man vill föra fram förmedlas av det nonverbala. Vill man skapa direktkontakt med kunden skall man komma ihåg att möta kundens blick, då ser kunden att man har uppmärksammat honom. Ens gester avslöjar en ganska snabbt och det gäller att vara hundraprocentigt närvarande, det syns tydligt om intresse saknas för kundens problem.

Klickbildning och självkänsla

På stora arbetsplatser är det lätt att det uppstår s.k. klickbildning, vilket leder till aningslösa problem, enligt Lehrer. För att undvika klickbildning är det viktigt att försöka få alla med, lyssna på varandra och visa uppskattning när någon har gjort något bra. Det är bra för samhörigheten och även för var och ens självkänsla. För nog är det så att alla tycker om att få höra att de har gjort något bra och lite beröm är trevligt och motiverande.

Kunden

Till ett bibliotek kommer kunder från 0 år och uppåt, män och kvinnor, barn, tonåringar, finländare, utlänningar, friska och handikappade. Artiga och oartiga, kunniga och mindre kunniga. Personal på bibliotek vet aldrig vem de möter och som personal skall man kunna klara av alla målgrupper som kommer till biblioteket. Arbetserfarenhet och utbyte av erfarenheter inom personalen hjälper till att klara olika situationer som kan uppstå i det dagliga arbetet. Social emotionell kunskap kombinerat med professionalism och utbildning hjälper till.

Hinder för god betjäning

Vad är det som gör att man inte varje dag och i varje situation ger god service? Är det något som jag som bibliotekspersonal gör fel, är det kunden eller är det omgivning-

en (biblioteket, övrig personal)? Av vilken orsak kan det vara så att personalen ibland verkar totalt ointresserad av det kunden frågar, överdrivet artig, översvallande vänlig, eller bara ovänlig? Är du dessutom allvetande och använder dig av facktermer som kunden inte förstår? Om du dessutom får kunden själv att springa runt på biblioteket och själv försöka hitta det han frågade efter, utan att du överhuvudtaget engagerar dig i hans problem. Då kanske du inte ger en bra bild av biblioteket och inte heller får kunden någon bra betjäning. En regel är att inte ta sina egna problem med till jobbet och det hjälper också upp det hela om man tycker om sitt arbete. En person inom ett serviceyrke skall tycka om människor och vilja ge god betjäning, säger Lehrer.

Det finns också annat som inverkar på dig som personal, som du inte kan påverka själv. Det är om kunden själv är i obalans och på dåligt humör direkt han kommer in till biblioteket. Vilket i sin tur leder till att han kan uppfatta dig och bibliotekets service negativt och förstora problemet. Kunden kanske inte är mottaglig för sakargument, han vet inte vad han söker, blir störd av andra kunder, orsakerna kan vara många. Datorerna på våra bibliotek är bra när de fungerar, men sviker tekniken blir det ett irritationsmoment både för personal och för kunder.

Mycket av det Solveig Lehrer förde fram under sin föreläsning ledde till diskussioner och kommentarer. Man kan kanske försöka hålla i minne att bibliotekets image skapas till en stor del, av alla vi som arbetar på biblioteken.

Konferenssekreterare »Bitte« Sundqvist säljer T-skjortor

Kvällsbesök på Stadsbiblioteket i Jakobstad

Att marknadsföra sig gentemot beslutsfattare

Solveig Hortans

Hurra vad vi är bra – men vet våra beslutsfattare det? Det var Päivi Jokitalos rubrik på den föreläsning som hon höll på föreningens årskonferens i Jakobstad. Det är en välmotiverad fråga och undran, och vad kan då biblioteken göra för att visa på hur bra dom är?

Idag förändras arbetet på biblioteken kontinuerligt. Bibliotekens betydelse ökar för varje år som går. Arbetsuppgifterna på biblioteken förändras och utökas dels p.g.a av stigande utlåning, ökade krav från kunderna och materialet på biblioteken förändras, idag består inte bibliotekets material enbart av böcker. Kraven på personalen ökar i.o.m allt nytt som sker på biblioteket, alla nya arbetsformer och material som personalen skall behärska. Päivi Jokitalo har varit ute mycket på de allmänna biblioteken och känner till förhållandena och även träffat många personer som sitter i kommunala nämnder som handhar biblioteksfrågor.

Varför då marknadsföra biblioteket?

Att marknadsföra sig gentemot beslutsfattarna i kommunerna är inte alltid så lätt, enligt Päivi, alla beslutsfattare känner inte till vilken verksamhet som deras eget bibliotek erbjuder eller hur verksamheten på kommunens bibliotek fungerar. Den kommunala ekonomin är ansträngd i dag i de flesta kommuner så det gäller att motivera sina krav. Ett annat problem idag är även de stora kultur- och utbildningsnämnderna i vilka biblioteken skall göra sitt bästa för att höras utan att drunkna. Det finns inte kvar så många renodlade biblioteks-nämnder i

Päivi Jokitalo

kommuner i Finland idag. Päivi förde fram Hilka Oravas teser om marknadsföring under sin föreläsning.

Hur kan man synliggöra biblioteket så att beslutsfattarna noterar dess värde? Genom att visa vad man gör på biblioteket, hur man jobbar och framförallt vad man kan. Att ta beslutsfattarna på besök till biblioteket och visa vad biblioteket kan erbjuda dem själva, vilket de kanske inte alltid vet. Visa och poängtera att biblioteket är en integrerad del av kommunens verksamhet. Informera regelbundet beslutsfattarna om verksamheten och planer. En annan viktig sak att komma ihåg är att alltid motivera de krav man har, att bara kräva utan att ge motiveringar ger oftast inget resultat. I arbetet med att marknadsföra biblioteket gentemot beslutsfattarna gäller det enligt Jokitalo att vara målmedveten, tålmodig och seg.

Hilka Oravas teser när det gäller marknadsföring av bibliotek

- Ingenting är så lätt att marknadsföra som bibliotek
- Marknadsföra nyttan, inte produkten
- Man kan inte rycka fram på alla fronter samtidigt, utan man måste välja den som är strategiskt bäst (Clausewitz)
- Serviceverksamheten och dess marknadsföring får inte vara anonym
- Varje kontakt i serviceverksamheten är ett sanningens ögonblick, och den första kontakten allra mest

Hilkas teser om marknadsföring som riktar sig till kommunpolitiker och beslutsfattare

- Bibliotekets position i den kommunal organisationen är direkt jämförbar med dess position i invånarnas liv
- Ingenting är så lätt att lobba för som biblioteket
- Kostnadsmedvetenhet är en förutsättning för erhållandet av resurser
- Motivera dina förslag ur beslutsfattarens, inte bibliotekets synvinkel
- Man kan inte rycka fram på alla fronterna samtidigt, utan man måste välja den som är strategiskt bäst (Clausewitz)
- Informera om bibliotekets tjänster och service, inte om bristerna
- Man måste agera inom organisationen, med medel som är specifika till just den organisationen
- Genom att gnälla får man bara rykte om sig att vara gnällig..

Tack!

Tack till er alla som mötte upp på bibliotekskonferensen i Jakobstad/Pedersöre 2004. Roligt att så många kom. Vi önskar nästa års arrangörsort lycka till!

Vi tackar våra sponsorer för deras bidrag,

Arbetsgruppen för årskonferensen 2004

Abilita

Akademiska

Bokhandeln

Axiell

BJS

ISKU

Jakobstads Bokhandel

Jakobstads Tidning

Lehtimarket

Martela

Pedersöre kommun

*Pedersörenejdens
lokalförsäkring*

Staden Jakobstad

Suomalainen

kirjakauppa

TIBO-trading

*BAS-Consulting för
teknisk support*

Tjänster

LehtiMarket erbjuder personlig kundbetjäning och tar oavbrutet fram moderna redskap för kontroll av den ständigt växande publikations- och informationsmängden. LehtiMarket har utvecklat täckande och användarvänliga tillämpningar för hantering av traditionella och elektroniska publikationers prenumerationsuppgifter. Med hjälp av vår prenumerationstjänst sköter du smidigt och kostnadseffektivt din egen organisations prenumerationer på olika publikationer.

- prenumererandet
- förnyelser av prenumerationer
- ändringar av prenumerationer
- uppsägning av prenumerationer
- vår prenumerationstjänst betalar förlaget på förhand
- prisuppgifter, publikationstidtabeller, namnförändringar, osv.
- skräddarsydd fakturering enligt dina behov
- med den personliga kundbetjäningens namngivna kontaktpersoner

LibNet är ett webbprogram för kontroll av vår prenumerationstjänsts publikationsprenumerationer och möjliggör en lätt hantering av hela prenumerationprocessen. I tjänsten ingår bland annat en täckande tidningsdatabas, hantering av den egna prenumerationstocken samt utförande och uppföljning av anmärkningar. Tjänsten uppvisar flera av bibliotekssystemens egenskaper, vilka förser våra kunder med ett heltäckande redskap för prenumerationkontrollens samtliga skeden.

LibConnect är vår integrationstjänst, med vars hjälp vi erbjuder våra kunder en sammanslagning av deras egna biblioteks- och anskaffningssystem med LehtiMarkets datasystem. Med hjälp av integrationen uppnås en funktionshelhet som i hög grad underlättar hanteringen och administrationen av de professionellas publikationsprenumerationer, till exempel Voyager / EDI.

LehtiMarket erbjuder sina kunder olika slags kontrollredskap för hantering av elektroniskt material (e-publikationer, databaser osv.). Våra tjänster erbjuder till biblioteken och datatjänsterna riktade lösningar för sökning av elektroniskt material, för underhåll av publikationsdata samt en registrerings- och licensieringstjänst. Våra tjänster erbjuder ett effektivt hanteringsredskap för allt elektroniskt material, med hjälp av OpenURL-tekniken.

LehtiMarket grundades år 1972 och vi är specialiserade på skötseln av stora organisationers säsongbetonade publikationsmaterial. Vår service täcker både prenumerationer av traditionella tryckta publikationer och elektroniskt material.

Vi står oavbrutet i kontakt med förlag runtom i världen då vi utvecklar våra tjänster med senaste nytt inom tekniken. Vår personal består av professionella personer i branschen som erbjuder våra kunder en högklassig och individuell service. Dun & Bradstreet Finland Oy har klassificerat LehtiMarket Oy i den högsta AAA-klassen.

Det var på vårvintern som Läscentrum i Helsingfors kontaktade Korsnäs bibliotek med frågan om det fanns intresse för att delta i ett projekt som Läscentrum hade under planering, kallat Lukuleikki-Läslek. Åtta finskspråkiga kommuner hade redan valts ut, däribland Helsingfors, Åbo och Soini i finska Sydösterbotten. Nu behövdes en svensk pilotkommun, eftersom projektet även skulle förverkligas på svenska. I dylika fall ligger Korsnäs kommun alltid bra till, mer än 98 procent av befolkningen har svenska som modersmål, så biblioteket

ettor, tvåor, treor och Folkhälsans Eftis bjöds till biblioteket för att träffa Tove. Och det var många barn som kom! När Tove sjönk ner i bibliotekets bekväma sagofåtölj och samlade barnen runt sig, läste och berättade om Vesta-Linnéa, lyssnade alla andäktigt. Tove fick genast en bra och omedelbar kontakt med barnen, så bra att en liten hand vågade sträcka ut sig och beundrande smeka Toves långa, vackra hår och i pausen stal den modigaste av de små till sig en liten kram! Tove berättade att Vesta-Linnéa har en förebild i verkligheten, i hennes egen familj som be-

man ska inte undvika konflikter, men det som är allra viktigast är att allt ställs tillrätta till slut. Och det gör det i Toves böcker. Vesta-Linnéa och monstern mamma slutar på ett alldeles underbart sätt. Vesta-Linnéa har precis slängt sönder en porslinskopp och mamma tröstar: "Det är liksom så, att jag inte alltid tycker om det du gör. Men jag älskar dig alltid." Vesta-Linnéa nickar. Så är det för henne också. »Mamma, jag tycker inte alltid om dig. Men jag älskar dig alltid!«

Böckerna om Vesta-Linnéa har översatts till

Läslek i Korsnäs bibliotek

Carola Bäckström

tackade naturligtvis ja till erbjudandet. Vi hade att räkna med planeringsmöten med Läsleks projektledare och utbyte av tips och idéer om förverkligandet.

Väcka intresse för läsning

Lukuleikki-Läslek är en läsfrämjandekampanj som riktar sig till de allra yngsta och deras familjer. Kampanjen startade den 17 oktober, dagen före Sagas och Satus namnsdag den 18 oktober och pågick fram till Fars dag. Diktaren Kirsi Kunnas är Läsleks beskyddarinna. Kampanjens målsättning är att få igång ett ökat samarbete mellan rådgivning, dagvård, bibliotek och små barn och deras familjer. Läscentrum har även vänt sig direkt till barnträdgårdspersonal med uppmaning att söka upp det lokala biblioteket. Dagensarna har besökt biblioteken och fått lära sig hur man hittar de böcker man gillar bäst i biblioteket. Barnen har även lärt sig hur man hanterar böcker varsamt och främst av allt lärt känna bibliotekspersonalen (och lärt sig att vi är alldeles ofarliga?)

Läscentrum har försett rådgivningsbyråer i några av pilotkommunerna med bokhyllor med pek- och bilderböcker. Avsikten är att väcka intresse för böcker och läsning redan vid det första rådgivningsbesöket och att babys föräldrar ska lockas att söka efter samma böcker i sitt närbibliotek och läsa vidare därhemma. På andra orter har man engagerat intresserade seniorer för sagoberättande i biblioteket.

Vesta-Linnéa

Hur gick det sen för vårt svenska pilotprojekt? Några »svenska« möten blev det nu inte den här gången. Istället kom bilderboksförfattaren Tove Appelgren flygande till oss i Korsnäs den 19 oktober då Läslek just hade startat. Tove har bland mycket annat som hon gjort (bl.a. inom teater) skrivit böckerna *Sov nu, Vesta-Linnéa* och *Vesta-Linnéa och monstern mamma*. Alla barn i dagis- och förskoleåldern samt en stor del av kommunens

Författaren Tove Appelgren flankerad av Radio Vega Österbottens Agneta Glad med micken och Else Lundwall till höger. Else och Carola Bäckström till engagerades som bildvisare för barnen från Kottebo dagis och förskola.

står av fyra barn och en man som är pappa till de två yngsta barnen. Barnen i Korsnäs fick också veta en hemlighet om nästa bok om Vesta-Linnéa, som de lovade att inte avslöja för någon annan! Och hundra barn ställde sedan sig i kö för att få Toves autograf på det gladgula bokmärket som Läscentrum tryckt, med texten *Läslek: Sagor är sällskap*, böcker blir polare, ramsor att rada...

Salla Savolainen heter konstnären som illustrerat böckerna om Vesta-Linnéa. Tove uppmanade alla som vill veta mera att titta noggrant på bilderna i boken. Tove brukar nämligen berätta saker för Salla som hon inte har skrivit om men ändå att vill ska synas på bilderna. I böckerna finns det spåravsnar och av det kan man sluta sig till att Vesta-Linnéa bor i Helsingfors. På en av bilderna har mamman i familjen en misstänkt rund mage, vad måne det betyder? Kanske får vi svaret i nästa bok? Bilderna i sig berättar alltså något nytt för läsaren, det är så Tove vill ha det och samarbetet med Salla löper bra, hon är mycket nöjd med Sallas bilder av Vesta-Linnéa.

Tove anser att en bra bilderbok ska vara spännande och kanske litet skrämmande,

flera språk. Vesta-Linnéa heter Josefine på tyska, Linnéa på danska, Mari på norska och Vesta-Linnéa på finska. Någon rikssvensk delupplaga har man faktiskt inte vågat sig på att ge ut, böckerna anses vara för våldsamma (sic!).

Vi har alltså en finlandssvensk bilderboksförfattare som heter Tove Appelgren och har gjort stor succé i Europa! Och böckerna kan varmt rekommenderas! Sov nu, Vesta-Linnéa är slutsåld, en ny upplaga är på kommande och Vesta-Linnéa och monstern mamma finns fortfarande att fås.

Läscentrum ska ha tack för att Korsnäs bibliotek fick vara med på ett hörn, även om Läslek hos oss till slut »bara« blev ett »vanligt» författarbesök. Tack vare det fick vi göra bekantskap med Tove Appelgren och Vesta-Linnéa! Och kampanjmaterialet var föredömligt nog helt tvåspråkigt.

Carola Bäckström är bibliotekschef i Korsnäs.

► www.lukukeskus.fi/svenska/laskampanjer/laeslek

Vad diskuterades bland bibliotekscheferna?

Ulrika Wikström

Årets Rådpläningsdagar för bibliotekschefer samlade en stor skara till Jyväskylä mitt i höstlovet. I vimlet kunde man hitta de svenska cheferna vid yrkeshögskolebiblioteket och två svenskspråkiga medlemmar ur det nygrundade Rådet för de allmänna biblioteken, nämligen Birgitta Aurén från Vasa och Leif Storbjörk från Jakobstad.

Bland de övriga fanns representanter för alla typer av bibliotek.

Professor Airi Salminen från Jyväskylä universitet höll ett intressant anförande om det digitala biblioteket, och hon konstaterade att här är tjänsterna i centrum, inte samlingarna. Tjänsteproducenter kan vara bibliotek, företag, offentliga sektorn eller olika samfund. Kunderna åter är antingen enskilda människor eller andra tjänster (palvelut). Hon berättade att det finns digitala stöd-tjänster för olika arbetsprocesser, t.ex. graduskrivandet. I Uleåborg har man t.ex. ett paket för doktoranden.

Det finns faror med digitaliseringen, och de kan vara det faktum att man blir så oerhört beroende av teknologin, det kan handla om dataskyddsproblem, att det digitala materialet inte går att behärska, att man måste upprätthålla kostsamma parallellsystem, både digitalt och pappersversioner, och att biblioteksmiljöerna försvinner. På tal om biblioteksmiljön berättade Airi hur hon som barn i det efterkrigstida, otrygga Finland upplevde biblioteket som en oerhört trygg plats, biblioteket kändes som paradiset. En stor fara är att allt mer uppgifter om individen förs in på data i det i och för sig goda syftet att ge individuellt anpassad service. Data som kan hamna i fel händer.

Men styrkorna då? Jo, en bred användning av kunskapsresurserna, man är oberoende av plats, man kan utveckla specialtjänster, också mångsidiga, det finns en stor styrka i samarbetet, och det är möjligt att effektivisera arbetsprocesser.

Professor Timo Tiihonen, Jyväskylä universitet, redogjorde för projektet det Virtuella biblioteket och konstaterade att det elektroniska kursmaterialet är okatalogiserat och därför svårt att använda »det finns bara där på nätet«.

Måhända Virtuella Yrkeshögskolan skall lyckas bättre i och med att en informatiker anställs inom projektet.

Fredagen grydde i en så tjock dimma att det

föreföll svårt att navigera från hotellet till mötesplatsen IT-Dynamo på andra sidan järnvägsspåren, än mindre kunde flygen från Helsingfors landa i Jyväskylä, det betydde att av dagens föreläsare som flere var från huvudstaden uteblev ett par och en kom försenad.

Överbibliotekarie Kai Ekholm, Finlands nationalbibliotek, fanns på plats och redogjorde för den service som »hela nationens bibliotek« kan ge åt bl.a. nya grupper som skolor, medborgare. Också han var inne på de elektroniska resurserna. Helsingfors universitetsbibliotek har digitaliserat 100 000 gamla böcker och 500 000 sidor tidskrifter. Allt detta tillgängligt!

Enligt planerna börjar man år 2006 utreda en gemensam samkatalog över »den statliga egendomen« bibliotekens material ju utgör. En dylik katalog kan bli verklighet tidigast år 2008.

Kulturrådet Kirsti Kekki från Undervisningsministeriet talade kring aktuella biblioteksärenden. Hon konstaterade att strategier behövs för att biblioteket överhuvudtaget skall noteras, också på ministeriet. Beslutsfattarna vill ha svar på frågan: Vad är nyttan? Om Kirsti Kekki med ett ord skall säga vad bibliotekets grundservice går ut på så är det ordet på finska »tiedonhallintataidot« färdigheter att hantera information.

Vi fick oss också en del siffror till livs: statsbidraget till kommunerna för biblioteksverksamheten höjs år 2005 med 2,6 procent – i hur många kommuner höjs budgeten med samma procent? Kommunen får ju använda statsbidraget enligt eget förgottfinnande.

2 700 000 ges som stipendier åt författarna, det är fråga om tipsbolagets pengar, och

50 000 delas ut åt illustratörer.

Kirsti Kekki påpekar att önskemål om förändringar i lagen, t.ex. när det gäller kompetenskraven, måste komma från fältet.

Planerare Hannu Rajala från Studentbiblioteket i Helsingfors berättade om deras anskaffning av elektroniska böcker, som tillsvidare inte blivit någon stor succè, trots att studenterna nog tror att de i framtiden kommer att använda dem. Hittills har man skaffat 63 titlar som senaste läsår var utlånade 380 gånger på hösten och 155 på våren. Programmet man använder är tekniskt svårt att hantera, man har inte fått de kursböcker man vill ha, problem med bara en tillgång per titel i just detta program. Inom de humanistiska ämnena är det svårt att tänka sig elektroniska kursböcker, de skall vanligen läsas från pärm till pärm.

Hannu Rajala konstaterar att marknadsföringen måste vara kontinuerlig, man har gjort broschyrer, skrivit i tidskrifter, på bibliotekets webbsidor, man har sänt e-post åt alla studerande, man har berättat om e-böckerna i utbildningen av nya tutorer.

Men ute i världen, i USA såldes år 2003 en miljon e-böcker, medan de tryckta böckerna såldes i 2,2 miljarder exemplar.

Än lever det tryckta ordet! Rajala konstaterade också att man inte ens använder sig av de gratis e-böcker som finns på webben, t.ex. University of California Press har 450 böcker tillgängliga, medan National Academic Press har 3 000 böcker!

Nästa års rådpläningsdagar hålls i Kouvola.

Ulrika Wikström är bibliotekschef vid Yrkeshögskolan Sydväst

Plock ur protokoll

FSBFs styrelse sammanträdde 13.8.2004 i Tammerfors

Bland anmälningsärendena kan konstateras att Ringa Sandelin ingått i en delegation som träffat kulturminister Tanja Karpela för att dels göra henne uppmärksam på det problematiska i att biblioteksärenden på riksnivå sköts av olika instanser. Kulturministern handhar frågor som rör de allmänna biblioteken, medan de vetenskapliga biblioteken lyder under undervisningsministeriet.

Man tog också upp problemet med att statsbidraget för biblioteksverksamheten inte längre är »öronmärkt«, utan kommunerna beslutar själva vad de satsar på sina bibliotek. (Statsbidraget till kommunerna stiger med 2,6 procent år 2005, hur många bibliotek ser ens röken av de pengarna? Red. kom.) Delegationen påminde om att tvåspråkiga bibliotek är dyra att upprätthålla.

Bibban kommer också att finnas med på Bok- och biblioteksmässan i Helsingfors.

Nästa nummer av Bibban kommer i mars 2005

Ring eller skriv till redaktörerna om vad som är på gång i ditt bibliotek, om nya tjänsteinnehavare, om roliga händelser, läsfrämjande tips etc. Vi behöver din hjälp för att göra en mångsidig tidning!

T-shirt till salu

Föreningens t-shirt finns nu att köpas. T-shirten har rund öppning och färgen är svart med föreningens logo i silvergrått nere på ena ärmen.

Det finns två stycken modeller Lady-Fit (smalare och kortare) i storlek S–L och Slim-Fit (längre och rymligare) i storlek M–XXL.

Är du intresserad så kontakta Nina Åbrandt på Kronoby bibliotek (nina.abrandt@kronoby.fi).

10⁰⁰€
(+ 3⁵⁰€ porto)

2

PORT PAYÉ
FINLANDE
PMM
119784

AVSÄNDARE

Finlands svenska biblioteksörening r.f.
c/o Ulrika Wikström
Stenåkersvägen 10 B21
10300 Karis